

EUG Oekumenische Studentengemeente – Janskerk – Utrecht
Zondag 3 april 2016
Voorganger: Elise Rommens-Woertman
Cyclus: 'Gebed met open ogen: Onze Moeder, onze Vader'
Thema: de Naam van God
Lezing: Mattheus 6 : 9b-c

Inleiding

Op de zondagen tussen Pasen en Pinksteren staat hier in de EUG het 'Onze Vader' centraal. Een tekst die van alles oproepen kan: dierbare en vertrouwde woorden die troosten en aansporen. moeilijke en zware woorden, die vervreemden of afstoten. Onbekende en onvermoede woorden, die ons aangereikt worden. Een gebed dat een leven lang mee kan gaan, dat soms op de automatische piloot, soms met verlangen, soms met tegenzin klinkt. Welke snaar raakt het Onze Vader bij jou? Waarom schenken we daar aandacht aan als EUG, zouden we het bidden?

In het evangelie van Mattheus dat we net hoorden, reikt Jezus zelf ons deze woorden aan. Hij zet het af tegen bidden met een omhaal van woorden, of om goede sier te maken bij de buitenwereld. Bidden doe je niet voor een ander, maar is een manier om bij onszelf datgene levend en wakker te houden, waarnaar we ten diepste verlangen. In het gebed houdt je je eigen binnenkamer een spiegel voor. Door te bidden met het onze vader, oefenen we ons in het toevertrouwen aan woorden die ons gegeven zijn, die boven mijn particuliere stemming uitstijgen.

Zoals in de afgelopen veertigdagentijd bij verschillende activiteiten rond Teresa van Avila en in de Paaswake het toevertrouwen aan beweging, schilderen, lectio divina, onvermoede wegen aan het licht bracht. ervaringen van geloven opriep die je van tevoren niet kunt bedenken.

Een student die een paar jaar geleden met mij meeding op kloosterweekend vroeg halverwege het weekend enigszins bezorgd aan de kloosterzuster hoe ze al die psalmen die gebeden werden toch kon meezeggen en behappen. Haar antwoord was dat ze 80% van de tekst niet meekreeg, maar elke keer bij iets anders bleek haken, daar over door mijmerde. Ze vertrouwde erop dat de teksten desondanks wel in haar zouden doorwerken, dat die waar en goed zouden blijken te zijn.

Onze Vader

De eerste drie beden van het "onze vader" richten zich op God, terwijl de daaropvolgende onze noden naar voren brengen. Onze Vader, zo klinkt het uit de mond van Jezus in het evangelie. Door dat 'onze' wordt gelijk de toon gezet: We bidden nooit alleen, ook Jezus niet. We maken deel uit van een wereldwijd verband, een bont gezelschap door alle tijd en talen heen. we delen met elkaar dat we broers en zussen zijn, en kunnen ons nooit God toe-eigenen of voor onszelf houden, maar zijn we ten diepste verbonden met elkaar, met deze aarde, Gods Schepping. Dat wordt voor mij ook uitgedrukt doordat we hier in de EUG het Onze vader staande in de kring, hand in hand bidden.

Het beeld van God als Vader is een beeld dat honderden malen voorkomt in het Nieuwe Testament, en dat allerlei beelden en gevoelens op kan roepen, en zich daardoor niet makkelijk laat vangen of verwoorden. Jezus noemt God zijn Vader, meer nog: abba. Abba is het woord waarmee een kind in zijn tijd zijn vader aanspreekt, min of meer papa. Het duidt een nauwe band aan, een gevoel van nabijheid, warmte en vertrouwen, wat er ook gebeuren zal. Met Jezus worden we uitgenodigd om daarin te delen. En juist doordat het zo'n alledaags, familiebeeld is, kan het ook een pijnlijk en moeilijk beeld zijn, als de ervaringen met vaders (en opvoeders) die van afwezigheid, angst, misbruik en pijn zijn. Gods vaderschap betekent ook kritiek op ieder aards vaderschap, (en opvoeder in brede zin van

het woord) dat levens beknot, beschadigt en kleinhoudt, in plaats van levens tot bloei en volle wasdom helpt te komen. Wij worden aangespoord ons te spiegelen aan Gods vaderschap, en niet andersom.

De abba-vader van Jezus is ook een gids, een wegwijzer: hij daagt uit om op eigen benen te gaan staan, om verantwoordelijkheid te nemen, je eigen plek in deze wereld in te nemen, terwijl je je blijft afstemmen op de bron van liefde.

Die in de hemel zijt

Onze vader, die in de hemel zijt: onze vertaling, roept misschien al snel het beeld op van een God die als een oude man op een wolk zit en vanuit de hemel hoog boven ons op ons neerkijkt. Daarmee worden we denk ik op het verkeerde spoor gezet. De hemel in 'het onze vader' heeft niet zoveel met een plaatsaanduiding van doen, maar wil iets zeggen over wie God is: 'hemels', heilig, rechtvaardig. Het onze Vader maakt niets voor niets in het evangelie van Mattheüs onderdeel uit van de Bergrede. Jezus schetst daarin een beeld van hoe we goed en waarachtig kunnen samenleven, waarin recht wordt gedaan. In de zaligsprekingen die voor het onze vader komen in de Bergrede, wordt deze wereld omgekeerd: Gelukkig wie honger en dorst naar gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden. Hemel en aarde raken elkaar, dat brengt heil, heling voor de wereld en voor onze ziel, daar woont God.

Uw Naam worde geheiligd

'uw naam worde geheiligd', zo klinkt het in het Onze Vader. een 'naam' heeft in de bijbel een diepe betekenis, het drukt het wezen uit van een persoon, het duidt aan wie je ten diepste bent. In de eerste lezing uit Exodus laat God zich zien aan Mozes in een brandend vuur dat niet verteert maar zuivert. Het is God die het gejammer hoort, die zich de ellende van mensen aantrekt, die afdaalt om ons te bevrijden. Wie is die God? Op die berg maakt Hij ook zijn Naam bekend, op verzoek van Mozes. Die raadselachtige 4 letters die zoiets betekenen als 'ik ben die ik ben' 'ik zal er zijn voor jullie'. Dat is het diepste wezen van God, zoals Hij zich wil laten kennen aan ons. Door die ontmoeting leert Mozes zien met de ogen van God, dat zet alles in een ander licht. En toch moet Mozes ook de berg weer af, het gewone leven in, met een nieuwe opdracht, Om het land van melk en honing te zoeken, om zijn mensen te leiden naar een leven in overvloed, te bouwen aan een nieuwe wereld.

We herkennen denk ik ook, de ervaring dat God zich niet in onze woorden laat vangen. Dat de Eeuwige ook altijd weer anders is dan wij dachten of hoopten. Het woord 'heiligen', in de tweede bede, heeft te maken met 'apart zetten', 'afzonderen'. Zoals de Sabbatsdag een andere dag is, die wordt geheiligd, doordat hij apart staat van de gewone dagen van de week. Zoals de plek waar Mozes bij de brandende braamstruik staat heilige grond wordt, die hij alleen blootvoets kan betreden. Niet omdat de zandkorrels en de rotsblokken op die plaats nu zoveel verschillen van de rest van de omgeving. Maar dat stukje gewone grond wordt heilig, doordat het de ontmoeting tussen God en Mozes markeert, de sporen daarvan in zich draagt.

Gods Naam worde geheiligd en 'Ik ben die ik ben' zet zichzelf daarmee op het spel. Hij laat zich kennen aan ons, en maakt zich daarmee ook kwetsbaar, Hij loopt het risico verkeerd begrepen, niet herkend te worden, bespot en besmeurd. Zoals Jezus als de mensgeworden Liefde aan den lijve heeft ondervonden. Goede Vrijdag ligt nog maar net achter ons, op deze beloken Pasen.

Tot slot

Geloven blijkt zo een waagstuk te zijn, voor beide kanten. Door je in te laten met de Ander, door je toe te vertrouwen aan elkaar. Zoals zo mooi in een gedicht van Oosterhuis verwoord wordt: Wij stonden aan weerszijden van een afgrond, waren nog niemand voor elkaar, eerst riep jij vragend mijn naam, ik schreeuwde 'ja die ben ik', het knalde in de lucht, jij lachte vrolijk.

Toen zei je: kom dan, spring nu, en je strekte je armen uit, naar mij. Nog is het toen en zeg je: kom dan, spring, nu, en je strekt je armen naar me uit, nog even wijd.